

БЕЗОПЛАТНА
ПРАВОВА
ДОПОМОГА

**ПРАВА
ВНУТРІШНЬО
ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ
ТА ПРАВОВА ДОПОМОГА
В ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ**

**ПРАВА
ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ
ТА ПРАВОВА ДОПОМОГА
В ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ**

Київ – 2017

Анексія Криму у березні 2014 року та збройний конфлікт, що розпочався на Сході України в квітні 2014 року, призвели до появи такої категорії громадян, як **внутрішньо переміщені особи** (далі – ВПО).

Парламент та Уряд, визнаючи свою відповідальність щодо проблем внутрішнього переміщення, з метою виконання своїх зобов'язань перед цією категорією осіб, **розробили та запровадили національну нормативно-правову базу, що захищає права ВПО**, яка динамічно змінюється.

У брошурі описано особливості реалізації основних прав ВПО, щодо яких у громадян можуть виникати додаткові практичні питання.

5 січня 2017 року набрали чинності зміни до законодавства щодо надання безоплатної правової допомоги, за якими **ВПО**, а також особи, які звернулися із заявою про взяття їх на облік як ВПО, **визнані суб'єктами права на безоплатну вторинну правову допомогу**.

На практиці **це означає, що** у разі потреби у роз'ясненні або виникненні складнощів у реалізації прав ВПО, закріплених у профільному Законі України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» або інших законодавчих актах, **ця категорія осіб може звертатися за допомогою до найближчого бюро правової допомоги або місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги**.

Інформацію про адресу найближчого місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги / бюро правової допомоги та його послуги можна отримати:

за єдиним телефонним номером системи безоплатної правової допомоги

0 800 213 103

(дзвінки безкоштовні зі стаціонарних та мобільних телефонів, цілодобово)

або на сайті www.legalaid.gov.ua

ЗМІСТ

Взяття на облік внутрішньо переміщеної особи: отримання, оскарження відмови у видачі та підстави для скасування довідки внутрішньо переміщеної особи	4
Оформлення та відновлення паспорта громадянина України	6
Встановлення факту народження або смерті на тимчасово окупованій території України	8
Переміщення осіб через лінію зіткнення у межах Донецької та Луганської областей	10
Отримання пенсії, соціальних виплат, державної допомоги	13
Майнові права та право на освіту	15
Встановлення факту, що має юридичне значення. Відновлення судових проваджень, які залишилися на тимчасово непідконтрольних територіях	18

ВЗЯТТЯ НА ОБЛІК ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНОЇ ОСОБИ: ОТРИМАННЯ, ОСКАРЖЕННЯ ВІДМОВИ У ВИДАЧІ ТА ПІДСТАВИ ДЛЯ СКАСУВАННЯ ДОВІДКИ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНОЇ ОСОБИ

Довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи (ВПО) (далі – довідка) – документ, який підтверджує факт внутрішнього переміщення і взяття на облік ВПО.

Хто має право отримати довідку?

- + повнолітня/неповнолітня (**вік 14–18 років**) особа звертається особисто;
- + малолітня особа (**вік до 14 років**) – через законного представника (у визначених випадках представник органу опіки та піклування);
- + недієздатна особа / особа, дієздатність якої обмежена, – через законного представника;
- + особи, які відбували (відбувають) покарання у місцях позбавлення волі та мали (мають) зареєстроване місце проживання на відповідній території;
- + військовослужбовці (крім строкової служби та військової служби за призовом осіб офіцерського складу), які проходили військову службу та мали зареєстроване місце проживання на відповідній території.

Хто уповноважений видавати довідки?

- + структурний підрозділ з питань соціального захисту населення районних, районних у місті Києві державних адміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (у разі утворення) рад за місцем проживання;
- + працівники житлово-експлуатаційних організацій або уповноважених осіб, визначених виконавчими органами сільських і селищних рад, за погодженням з уповноваженим органом.

Які документи необхідно надати?

- + заяву про взяття на облік ВПО встановленої форми*;
- + документ, що посвідчує особу заявника та підтверджує громадянство України, або документ, що посвідчує її спеціальний статус, або свідоцтво про народження дитини;
- + докази, що підтверджують факт проживання на території адміністративно-територіальної одиниці, з якої здійснюється внутрішнє переміщення, на день виникнення обставин, що спричинили внутрішнє переміщення (у випадку відсутності в документі, що посвідчує особу, відмітки про реєстрацію

* Форма заяви про взяття на облік ВПО, затверджена наказом Міністерства соціальної політики України від 8 жовтня 2014 року № 738.

місця проживання на території адміністративно-територіальної одиниці, з якої здійснюється внутрішнє переміщення), наприклад, документ, що підтверджує право власності на рухоме або нерухоме майно, довідка з місця навчання тощо.

Строк видачі довідки

Довідка видається **безоплатно у день звернення** до уповноваженого органу з відповідною заявою.

У випадку коли до уповноваженого органу не було надано документ з реєстрацією місця проживання на тимчасово окупованій території або території проведення антитерористичної операції, уповноважений орган зобов'язаний розглянути заяву **протягом 15 робочих днів** та прийняти рішення про видачу довідки або відмову в її видачі.

Довідка діє безстроково, крім випадків, коли така довідка скасовується відповідно до закону.

Підстави для відмови у видачі довідки:

- + відсутні обставини, що спричинили внутрішнє переміщення;
- + у державних органів наявні відомості про подання завідомо неправдивих відомостей для отримання довідки;
- + заявник втратив документи, що посвідчують його особу, до їх відновлення;
- + у заявника немає відмітки про реєстрацію місця проживання на території адміністративно-територіальної одиниці, з якої здійснюється внутрішнє переміщення, та відсутні докази, що підтверджують факт проживання на відповідній території;
- + докази, надані заявником для підтвердження факту проживання на території адміністративно-територіальної одиниці, з якої здійснюється внутрішнє переміщення, не доводять факту проживання заявника на зазначеній території.

Підстави для скасування довідки:

- + особа подала заяву про відмову від довідки;
- + скоїла злочин: дії, спрямовані на насильницьку зміну чи повалення конституційного ладу або на захоплення державної влади; посягання на територіальну цілісність і недоторканність України; здійснення геноциду, злочину проти людяності або військового злочину; терористичний акт тощо;
- + повернулася до покинутого місця постійного проживання;
- + виїхала на постійне місце проживання за кордон;
- + подала завідомо недостовірні відомості.

Особа має право звернутися із заявою повторно, якщо у неї з'явилися підстави для взяття на облік як ВПО або усунуті підстави для відмови у видачі довідки, чи оскаржити рішення про відмову у видачі довідки до суду.

ОФОРМЛЕННЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ПАСПОРТА ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ

Паспорт громадянина України (далі – паспорт) – документ, що посвідчує особу власника та підтверджує громадянство України.

Паспорт є дійсним для укладання цивільно-правових угод, здійснення банківських операцій, оформлення доручень іншим особам для представництва перед третьою особою лише на території України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України.

ВПО, а також особа, що продовжує проживати на тимчасово окупованій території чи території проведення антитерористичної операції, для оформлення паспорта має право звернутися до будь-якого територіального відділу Державної міграційної служби України за місцем свого фактичного знаходження.

Оформлення паспорта

Які документи необхідно надати?

- + заяву про видачу паспорта;
- + свідоцтво про народження;
- + дві фотокартки розміром 3,5 x 4,5 см;
- + платіжний документ з відміткою банку про сплату державного мита або копію документа про звільнення від сплати державного мита;
- + довідку про реєстрацію особи громадянином України або свідоцтво про належність до громадянства України, а в необхідних випадках – інші документи (за необхідності);
- + копії паспортів батьків або одного з них (якщо особа отримує паспорт вперше);
- + паспорт громадянина України для виїзду за кордон – для громадян України, які постійно проживали за кордоном, після повернення їх на проживання в Україну;
- + посвідчення про взяття на облік бездомних осіб, видане відповідним центром обліку бездомних осіб (для бездомних осіб).

Обмін паспорта

Підстави для обміну паспорта:

- + зміна (переміна) прізвища, імені або по батькові;
- + установлення розбіжностей у записах;
- + непридатність паспорта для користування.

Які документи необхідно надати?

- + заяву;
- + паспорт, що підлягає обміну;

- + дві фотокартки розміром 3,5 x 4,5 см;
- + платіжний документ з відміткою банку про сплату державного мита або оригінал і копію документа про звільнення від сплати державного мита;
- + документи, що підтверджують обставини, на підставі яких паспорт підлягає обміну.

Відновлення паспорта у разі його викрадення або втрати

Які документи необхідно надати?

- 1) заяву про втрату або викрадення паспорта;
- 2) дві (три – у разі одержання втраченого паспорта в іншому територіальному підрозділі) фотокартки розміром 3,5 x 4,5 см;
- 3) платіжний документ з відміткою банку про сплату державного мита або копію документа про звільнення від сплати державного мита;
- 4) копію документа, що підтверджує звернення особи до органів внутрішніх справ про викрадення паспорта (пред'являє за наявності).

До видачі паспорта територіальний підрозділ на підставі заяви видає громадянину тимчасове посвідчення, що підтверджує особу громадянина України і виконує функцію паспорта до відновлення такого.

Для оформлення тимчасового посвідчення особа подає:

- + одну фотокартку розміром 3,5 x 4,5 см;
- + документ, що посвідчує особу, яка втратила паспорт.

У разі відсутності будь-якого документа, що посвідчує особу, яка втратила паспорт, у тимчасовому посвідченні вчиняється запис «Оформлено без документа, що посвідчує особу заявника».

Тимчасове посвідчення оформлюється протягом 3 робочих днів з дня надходження заяви про його видачу та діє протягом місяця (керівник територіального підрозділу може продовжити його дію не більше ніж на місяць у разі незакінчення в місячний строк провадження у справі про втрату паспорта).

Строк оформлення та видачі паспорта

Вклеювання до паспорта громадянина України фотокартки після досягнення громадянином 25- і 45-річного віку проводиться **у день звернення особи**.

Оформлення і видача паспорта громадянина України після досягнення 16-річного віку та обмін паспорта здійснюються **у десятиденний строк**.

Обмін, оформлення і видача паспорта громадянина України замість утраченого, викраденого або зіпсованого здійснюються **у місячний строк** за умови пред'явлення документів, які були підставою для видачі попереднього паспорта громадянина України, чи їх копій.

Видача вперше паспорта громадянина України у формі картки особі, яка досягла 14-річного віку, здійснюється не пізніше ніж через **20 робочих днів** з дня оформлення заяви-анкети для його отримання.

ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ НАРОДЖЕННЯ АБО СМЕРТІ НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

Тимчасово окупована територія України:

- + сухопутна територія Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, внутрішні води України цих територій;
- + внутрішні морські води і територіальне море України навколо Кримського півострова, територія виключної (морської) економічної зони України вздовж узбережжя Кримського півострова та прилеглого до узбережжя континентального шельфу України, на які поширюється юрисдикція органів державної влади України відповідно до норм міжнародного права, Конституції та законів України;
- + повітряний простір над зазначеними територіями;
- + деякі території Донецької та Луганської областей відповідно до Постанови Верховної Ради України «Про визнання окремих районів, міст, селищ і сіл Донецької та Луганської областей тимчасово окупованими територіями».

Як встановити факт, що особа народилася або померла на тимчасово окупованій території України? Куди звернутися?

Факт народження на тимчасово окупованій території України встановлюється шляхом звернення із заявою про встановлення відповідного факту до будь-якого суду за межами такої території України незалежно від місця проживання заявника; *факт смерті* на зазначеній території – до суду згідно з визначеною підсудністю за зареєстрованим місцем проживання заявника за межами такої території України.

Хто має право подати заяву?

- + заяву про встановлення факту народження на тимчасово окупованій території – батьки, родичі, їхні представники або інші законні представники дитини;
- + заяву про встановлення факту смерті на тимчасово окупованій території – родичі померлого або їхні представники.

Перелік та зразки необхідних документів

1. Заява про встановлення факту народження/смерті* на тимчасово окупованій території, у якій повинно бути зазначено:

* Зі зразками заяв до суду про встановлення факту народження або смерті на тимчасово окупованій території України можна ознайомитися на офіційному веб-сайті Координаційного центру з надання правової допомоги: <http://www.legalaid.gov.ua/> в рубриці «До уваги осіб, які проживають на тимчасово окупованих територіях».

- + який факт заявник просить встановити та з якою метою;
- + причини неможливості одержання або відновлення документів, що посвідчують цей факт;
- + докази, що підтверджують факт.

2. Докази, що підтверджують викладені в заяві обставини (письмові показання свідків, у тому числі особи, яка приймала пологи; довідка лікаря (у випадку наявності); речові докази, зокрема звуко- і відеозаписи; висновки експертів тощо).

3. Довідка про неможливість отримання свідоцтва в інший спосіб (видається органом реєстрації актів цивільного стану у день звернення).

4. Квитанція про сплату судового збору.

Вартість

За подання до суду заяви про встановлення факту народження/смерті на тимчасово окупованій території заявнику необхідно сплатити судовий збір за ставкою 0,2 розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб (Закон України «Про судовий збір»).

За подання заяви про встановлення факту смерті особи, яка загинула або пропала безвісти в районах проведення воєнних дій або антитерористичних операцій, заявники звільнені від сплати судового збору.

Строк розгляду питання

Справи про встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України розглядаються *невідкладно* з моменту надходження відповідної заяви до суду.

Виконання судового рішення

У рішенні про встановлення *факту народження* особи на тимчасово окупованій території України, зокрема, мають бути зазначені встановлені судом дані про стать дитини, дату і місце її народження, інформація про її батьків.

Рішення суду щодо такої категорії справ підлягає *негайному* виконанню.

Копія судового рішення видається особам, які брали участь у справі, негайно після проголошення такого рішення або невідкладно надсилається судом до органу державної реєстрації актів цивільного стану за місцем ухвалення рішення для державної реєстрації народження або смерті особи.

За видачу свідоцтва про народження або смерть органом реєстрації актів цивільного стану плата не стягується.

Порядок оскарження

Рішення у справах про встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України може бути оскаржено в загальному порядку. Оскарження рішення не зупиняє його виконання.

ПЕРЕМІЩЕННЯ ОСІБ ЧЕРЕЗ ЛІНІЮ ЗІТКНЕННЯ У МЕЖАХ ДОНЕЦЬКОЇ ТА ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ

Лінія зіткнення – умовне розмежування між тимчасово неконтрольованою територією (територія, на якій органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження) та контрольованою територією (територія в районі проведення антитерористичної операції, на якій органи державної влади у повному обсязі здійснюють свої повноваження, передбачені законодавством України).

Які документи необхідно надати?

- + документ, що посвідчує особу, та дозвіл фізичній особі (для громадян України);
- + паспортний документ та дозвіл фізичній особі (для іноземців та осіб без громадянства);
- + особам, які народились **у 1998 році** і пізніше та оформлюють паспорт громадянина України, – довідку Державної міграційної служби України про здачу документів та отримання паспорта.

ДОЗВІЛ ФІЗИЧНІЙ ОСОБІ НА ПЕРЕТИН ЛІНІЇ ЗІТКНЕННЯ

Дозвіл фізичній особі – рішення відповідного підрозділу з питань режиму та економічної діяльності на територіях, прилеглих до смуги безпеки через лінію зіткнення, про перетин фізичними особами лінії зіткнення в рамках діючих контрольних пунктів в'їзду-виїзду, на підставі якого дані про особу вносяться до електронного реєстру.

Для отримання дозволу фізичній особі необхідно зареєструватися на веб-порталі Служби безпеки України та заповнити формалізовану заяву або подати заповнену формалізовану заяву особисто чи надіслати її поштою до:

- + підрозділу з питань режиму та економічної діяльності на територіях, прилеглих до лінії зіткнення, який створений при управліннях (відділах) Національної поліції України районів (міст);
- + контрольного пункту в'їзду-виїзду;
- + на блокпост першого рубежу.

Підстави надання дозволу фізичної особи:

- + проживання на тимчасово неконтрольованій (контрольованій) території особи, яка намагається виїхати на цю територію, або її близьких родичів чи членів сім'ї, що підтверджується документами, виданими уповноваженими державними органами України;
- + розташування на тимчасово неконтрольованій (контрольованій) території місця поховання близьких родичів або членів сім'ї, що підтверджується відповідними документами;

- + смерть близьких родичів або членів сім'ї на тимчасово неконтрольованій (контрольованій) території, що підтверджується відповідними документами;
- + наявність права власності на об'єкти нерухомості, які знаходяться на тимчасово неконтрольованій (контрольованій) території;
- + необхідність участі у забезпеченні національних інтересів України з метою мирного врегулювання конфлікту чи з гуманітарних питань;
- + необхідність виконання дипломатичних та консульських функцій, у тому числі в рамках діяльності міжнародних організацій, членом яких є Україна (виключно за клопотанням або погодженням з Міністерством закордонних справ України);
- + необхідність виконання функцій у рамках діяльності міжнародних організацій, членом яких є Україна (виключно за клопотанням або погодженням з Міністерством закордонних справ України);
- + здійснення поїздок на тимчасово неконтрольовану (контрольовану) територію (трудова діяльність, навчання, наукова діяльність, культурна або релігійна мета, оздоровлення, супровід дитини до загальноосвітніх чи дошкільних навчальних закладів тощо).

Строк видачі дозволу фізичній особі:

- + **протягом 10 діб** через відповідний підрозділ з питань режиму та економічної діяльності на територіях, прилеглих до смуги безпеки вздовж лінії зіткнення, блокпости першого рубежу;
- + **протягом доби** через контрольні пункти в'їзду-виїзду або блокпости першого рубежу на напрямках руху за наявності відповідних документів (документи про смерть або хворобу близьких осіб; документ, що підтверджує місце поховання близьких осіб) за письмовим (усним) погодженням керівників відповідного підрозділу з питань режиму та економічної діяльності на територіях, прилеглих до лінії зіткнення.

Дозвіл фізичній особі надається для **одноразового** (терміном дії до **20 діб**) перетинання лінії зіткнення за маршрутом слідування та у зворотному напрямку) або **багаторазового** (без обмеження терміну дії) в'їзду на тимчасово неконтрольовану (контрольовану) територію та виїзду з неї через будь-які діючі контрольні пункти в'їзду-виїзду.

Для іноземця або особи без громадянства дозвіл фізичній особі дійсний протягом терміну, що не може перевищувати дозволений термін перебування іноземця або особи без громадянства на території України, та повинен враховувати термін, необхідний для виїзду за межі України (не менше трьох днів).

Підстави для відмови у видачі дозволу фізичній особі:

- + особа підозрюється у вчиненні кримінально-караного діяння;
- + паспортний документ підроблений, зіпсований або належить іншій особі;
- + наявні відомості про сприяння особою вчиненню правопорушення або уникненню інших осіб від відповідальності;
- + у разі наявності в особи допуску та доступу до державної таємниці.

У разі явної загрози життю та здоров'ю людини для перетину лінії зіткнення дозвіл не вимагається!

Особливості в'їзду/виїзду дитини з/на тимчасово неконтрольовану територію України

В'їзд на тимчасово неконтрольовану територію дітей, які **не досягли 16-річного віку**, здійснюється з дотриманням вимог, передбачених для таких осіб Правилами перетинання державного кордону громадянами України, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 року № 57.

В'їзд на тимчасово неконтрольовану територію громадян, які **не досягли 16-річного віку**, здійснюється за згодою обох батьків (усиновлювачів) та в їх супроводі або в супроводі осіб, уповноважених ними, які на момент виїзду з України **досягли 18-річного віку**.

В'їзд на тимчасово неконтрольовану територію громадян, які **не досягли 16-річного віку**, також можливий у супроводі одного з батьків або інших осіб, уповноважених одним з батьків за нотаріально посвідченою згодою, і здійснюється:

- + за нотаріально посвідченою згодою другого з батьків із зазначенням у ній місця проживання та відповідного часового проміжку перебування, якщо другий з батьків відсутній у пункті пропуску;
- + без нотаріально посвідченої згоди другого з батьків:
 - якщо другий з батьків є іноземцем або особою без громадянства, що підтверджується записом про батька у свідоцтві про народження дитини, та який (яка) відсутній у пункті пропуску;
 - якщо у паспорті громадянина України для виїзду за кордон, з яким перетинає кордон дитина, або проїзному документі дитини є запис про вибуття на постійне місце проживання за межі України чи відмітка про взяття на постійний консульський облік у дипломатичному представництві або консульській установі України за кордоном;
- + у разі пред'явлення документів або їх нотаріально засвідчених копій:
 - свідоцтва про смерть другого з батьків;
 - рішення суду про позбавлення батьківських прав другого з батьків;
 - рішення суду про визнання другого з батьків безвісно відсутнім;
 - рішення суду про визнання другого з батьків недієздатним;
 - рішення суду про надання дозволу на виїзд з України громадянину, який не досяг 16-річного віку, без згоди та супроводу другого з батьків;
 - довідки про народження дитини, виданої відділом реєстрації актів цивільного стану, із зазначенням підстав внесення відомостей про батька зі слів матері (під час виїзду дитини за кордон у супроводі одинокої матері).

Виїзд з тимчасово неконтрольованої території громадян України:

які **народились у 1998 році і пізніше** та не змогли оформити паспорт громадянина України (внаслідок проживання у населених пунктах, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повнова-

ження), – здійснюється за умови пред’явлення *свідоцтва про народження / копії свідоцтва про народження або будь-якого іншого документа*, який дає можливість ідентифікувати таких осіб, особу (осіб), у супроводі якої (яких) громадяни України, які не досягли 16-річного віку, виїжджають з тимчасово неконтрольованої території;

які **не досягли 16-річного віку**, – здійснюється за умови пред’явлення свідоцтва про народження дитини, будь-якого документа, визначеного статтею 5 Закону України «Про громадянство України» або статтею 2 Закону України «Про порядок виїзду з України і в’їзду в Україну громадян України», особи (осіб), у супроводі якої (яких) громадяни України, які не досягли 16-річного віку, виїжджають з тимчасово неконтрольованої території;

дитини, яка народилася після початку проведення антитерористичної операції та яка проживала у населених пунктах, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження, їй не було оформлено свідоцтво про народження, – здійснюється за умови пред’явлення будь-якого документа, визначеного статтею 5 Закону України «Про громадянство України» або статтею 2 Закону України «Про порядок виїзду з України і в’їзду в Україну громадян України», особи (осіб), у супроводі якої (яких) дитина виїжджає з тимчасово неконтрольованої території.

Громадяни в’їжджають на підконтрольну Україні територію без будь-яких обмежень. В’їзд/вихід на територію пункту пропуску громадян, перебування у пункті пропуску та виїзд/вихід громадян з нього здійснюються за паспортними документами (свідоцтвом про народження).

ОТРИМАННЯ ПЕНСІЇ, СОЦІАЛЬНИХ ВИПЛАТ, ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

Яким чином призначити або продовжити отримання пенсії та інших соціальних виплат ВПО?

Призначення та продовження виплати пенсій, усіх видів соціальної допомоги та компенсацій, матеріального забезпечення, надання соціальних послуг, субсидій та пільг за рахунок коштів державного бюджету та фондів загальнообов’язкового державного соціального страхування здійснюються за місцем перебування ВПО на обліку, що підтверджується довідкою ВПО.

Куди необхідно звертатися після отримання довідки ВПО?

У районі свого проживання необхідно звернутися із відповідною заявою, залежно від призначення пенсії або соціальних виплат, до:

- + структурного підрозділу з питань соціального захисту населення;
- + територіального органу Пенсійного фонду України;

- + робочих органів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань;
- + центрів зайнятості.
До заяви необхідно додати копію довідки ВПО та пред'явити оригінал такої довідки.

Які існують додаткові умови отримання таких виплат?

1. Пенсії та соціальні виплати виплачуються виключно через рахунки та мережу установ і пристроїв публічного акціонерного товариства «Державний ощадний банк України».

Для цього необхідно відкрити у відповідному відділенні банку за місцем свого проживання банківський рахунок.

Платіжна картка випускається із зазначенням на ній графічної та електронної інформації про власника та його електронного цифрового підпису.

Для одержувачів пенсій така картка одночасно є пенсійним посвідченням.

2. З дня відкриття рахунку необхідно здійснювати проходження фізичної ідентифікації клієнта в установах публічного акціонерного товариства «Державний ощадний банк України»:

- + перші 2 рази – **кожні 6 місяців;**
- + у подальшому – **кожні 12 місяців;**
- + для пенсіонерів – **кожні 3 місяці** (до отримання ними в установленому порядку платіжної картки, яка одночасно є пенсійним посвідченням).

3. Протягом **15 робочих днів** з дня подання відповідної заяви на виплату представник структурного підрозділу з питань соціального захисту населення повинен здійснити перевірку достовірності зазначеної в заяві ВПО інформації про фактичне місце проживання/перебування.

За результатами проведення перевірки складається акт обстеження матеріально-побутових умов сім'ї, який підписується всіма повнолітніми ВПО, а також представниками структурного підрозділу з питань соціального захисту населення.

У разі відсутності ВПО вдома, отримавши відповідне письмове повідомлення, необхідно протягом **3 робочих днів** з'явитися до відповідного структурного підрозділу з питань соціального захисту населення.

ВАЖЛИВО:

- + вказувати достовірну інформацію при поданні відповідних заяв;
- + у разі зміни фактичного місця проживання/перебування повідомляти про це у **10-денний строк** структурний підрозділ з питань соціального захисту населення за новим фактичним місцем проживання/перебування;
- + у разі планування відсутності за місцем проживання **понад 60 днів** звернутися з відповідною письмовою заявою за місцем проживання до структурного підрозділу з питань соціального захисту населення.

МАЙНОВІ ПРАВА ТА ПРАВО НА ОСВІТУ

МАЙНОВІ ПРАВА

I. Право на власність

Право власності на майно, розташоване на тимчасово непідконтрольних територіях, залишається власністю особи, доки власник сам не забажає здійснити правочин, спрямований на відчуження цієї власності (наприклад, договір купівлі-продажу, договір дарування).

II. Доступ до банківських депозитів

Грошові кошти особи є її власністю, якою вона має право вільно розпоряджатися.

Договір банківського вкладу укладається на умовах видачі вкладу *на першу вимогу* або на умовах повернення вкладу із закінченням встановленого договором строку.

Одностороння відмова від зобов'язань за відповідним договором або одностороння зміна його умов не допускається.

III. Кредитні відносини

На час проведення антитерористичної операції забороняється нарахування пені та/або штрафів на основну суму заборгованості із зобов'язань за кредитними договорами та договорами позики з **14 квітня 2014 року** громадянам України, які зареєстровані та постійно проживають або переселилися у період з **14 квітня 2014 року** з населених пунктів, де проводилася антитерористична операція.

Банки та інші фінансові установи, а також кредитори зобов'язані скасувати зазначеним особам пеню та/або штрафи, нараховані на основну суму заборгованості із зобов'язань за кредитними договорами і договорами позики у період проведення антитерористичної операції.

Якщо майнові права особи порушено, вона має можливість звернутися до суду з метою їх захисту.

ПРАВО НА ОСВІТУ

I. Отримання ВПО документів про загальну середню освіту, необхідних для здобуття вищої та професійно-технічної освіти

Хто має право?

Особа, яка після 20 лютого 2014 року завершила здобуття базової або повної загальної середньої освіти в навчальному закладі на тимчасово окупованій території України, та/або особа, яка проживає на тимчасово окупованій території і отримала атестат про здобуття базової або повної загальної середньої освіти в інших адміністративно-територіальних одиницях України за екстернатною або дистанційною формою навчання (далі –

заявник), має право на проходження річного оцінювання та державної підсумкової атестації, отримання документа державного зразка про базову або повну загальну середню освіту, а також прийом до вищих навчальних закладів для здобуття вищої освіти (на конкурсних засадах та в межах встановлених квот) за результатами вступних випробувань або за результатами зовнішнього незалежного оцінювання (за вибором заявника), прийом до навчальних закладів для здобуття професійно-технічної освіти.

Куди звернутися?

Для організації роботи із реалізації права дітей з тимчасово окупованих територій та зони проведення антитерористичної операції на освіту на базі вищих навчальних закладів створюються освітні центри «Крим-Україна» (в містах Києві, Дніпропетровську, Запоріжжі, Львові, Миколаєві, Харкові та Херсоні) і «Донбас-Україна», які працюють **з 19 червня до 30 вересня**.

Отримання документів про загальну середню освіту

Для отримання документів про базову та повну загальну середню освіту, необхідних для здобуття вищої та професійно-технічної освіти, діти проходять річне оцінювання та державну підсумкову атестацію в уповноважених загальноосвітніх навчальних закладах за *екстернатною формою*, зарахування на яку здійснюється згідно з наказом керівника цього закладу.

Які документи необхідно надати?

- + заяву (для повнолітніх заявників) або заяву батьків (одного з батьків) чи інших законних представників (для неповнолітніх заявників);
- + документ, що посвідчує особу заявника;
- + декларацію установленої форми* з наклеєною на неї фотокарткою.

Річне оцінювання та державна підсумкова атестація

Річне оцінювання та державна підсумкова атестація заявників, зарахованих на екстернатну форму навчання до випускних **9-, 11-х класів**, проводиться на наступний день після отримання заяви або в інші строки, визначені заявником (його законним представником) у заяві про зарахування на екстернатну форму навчання, але **не раніше 12 липня і не пізніше 20 вересня поточного року**.

Заявники, які не мають свідоцтва про базову загальну середню освіту та зараховані на екстернатну форму навчання до 11 класу, мають право одночасно пройти атестацію екстерном за курс базової та повної загальної середньої освіти.

Після успішного проходження річного оцінювання та державної підсумкової атестації навчальний заклад видає заявникові документ про базову або повну загальну середню освіту.

* Форма декларації визначена в Порядку прийому для здобуття вищої та професійно-технічної освіти особами, які проживають на тимчасово окупованій території України, затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України від 24 травня 2016 року № 560.

II. Державна цільова підтримка дітей, зареєстрованих як ВПО

Дітям, зареєстрованим як ВПО, державна цільова підтримка надається у вигляді:

- + повної оплати за навчання для здобуття професійно-технічної та вищої освіти за певним освітньо-кваліфікаційним рівнем (рівнем вищої освіти) за рахунок коштів загального фонду державного або місцевих бюджетів – у разі зарахування на місця державного (регіонального) замовлення відповідно до умов та правил прийому;
- + надання в установленому законодавством порядку пільгових довгострокових кредитів для здобуття вищої освіти та професійно-технічної освіти – у разі зарахування на навчання згідно з угодами, укладеними між вищим навчальним закладом та фізичною або юридичною особою, відповідно до умов та правил прийому;
- + соціальної стипендії;
- + безоплатного забезпечення підручниками;
- + безоплатного доступу до Інтернету, систем баз даних у державних та комунальних навчальних закладах;
- + безоплатного проживання в учнівських гуртожитках – для учнів професійно-технічних навчальних закладів; проживання у студентських гуртожитках з пільговою оплатою у розмірі, визначеному вищим навчальним закладом в установленому законодавством порядку, – для студентів вищих навчальних закладів, курсантів невійськових вищих навчальних закладів за умови, що зазначені особи не отримують щомісячну адресну допомогу.

Які документи необхідно надати?

- + завірену в установленому порядку копію довідки про взяття на облік ВПО;
- + заяву на ім'я керівника відповідного професійно-технічного або вищого навчального закладу, складену в довільній формі, із зазначенням конкретних видів державної цільової підтримки, на які особа претендує (подається особисто або через законного представника, якщо особа є неповнолітньою).

III. Продовження навчання у вищих навчальних закладах

Для продовження навчання у вищому навчальному закладі (із збереженням напрямку підготовки, спеціальності), розташованому в інших адміністративно-територіальних одиницях України, ніж зона АТО, тимчасово окупована територія, особа зараховується на навчання *шляхом поновлення*.

Поновлення дозволяється здійснювати лише на курс, за яким містяться дані в Єдиній державній електронній базі з питань освіти (ЄДЕБО).

Керівник вищого навчального закладу має право організувати додаткову сесію з метою ліквідації академічної заборгованості та переведення особи на наступний курс.

Які документи необхідно надати?

- + заяву про поновлення;
- + оригінал (копію) залікової книжки (індивідуального навчального плану).

У разі відсутності оригіналу (копії) залікової книжки подаються копія документа, що посвідчує особу, та інформація про навчання (курс, рік навчання, напрям підготовки (спеціальність)), які мають відповідати даним у ЄДЕБО.

У такому разі для встановлення рівня знань, якими володіє студент з певного напрямку (спеціальності), проводиться атестація з необхідних програмних дисциплін.

ВСТАНОВЛЕННЯ ФАКТУ, ЩО МАЄ ЮРИДИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ. ВІДНОВЛЕННЯ СУДОВИХ ПРОВАДЖЕНЬ, ЯКІ ЗАЛИШИЛИСЯ НА ТИМЧАСОВО НЕПІДКОНТРОЛЬНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Встановлення факту, що має юридичне значення

Факт, що має юридичне значення (далі – факт):

- + родинних відносин між фізичними особами;
- + перебування фізичної особи на утриманні;
- + каліцтва, якщо це потрібно для призначення пенсії або одержання допомоги із загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- + реєстрації шлюбу, розірвання шлюбу, усиновлення;
- + проживання однією сім'єю чоловіка та жінки без шлюбу;
- + належності правовстановлюючих документів особі, прізвище, ім'я, по батькові, місце і час народження якої, що зазначені в документі, не збігаються з ім'ям, по батькові, прізвищем, місцем і часом народження цієї особи, зазначеним у свідоцтві про народження або в паспорті;
- + народження особи в певний час у разі неможливості реєстрації органом державної реєстрації актів цивільного стану факту народження;
- + смерті особи в певний час у разі неможливості реєстрації органом державної реєстрації актів цивільного стану факту смерті;
- + смерті особи, яка пропала безвісти за обставин, що загрожували їй смертю або дають підстави вважати її загиблою від певного нещасного випадку внаслідок надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.

До якого суду звернутися?

Заява про встановлення факту подається **за місцем проживання фізичної особи – заявника**.

Якщо справа підсудна місцевим загальним судам, розташованим на території Автономної Республіки Крим та міста Севастополя, її розгляд забезпечується місцевими загальними судами міста Києва, що визначаються Апеляційним судом міста Києва.

Справи, підсудні розташованим у районі проведення антитерористичної операції місцевим загальним судам, розглядаються судами з урахуванням розпорядження Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від **2 вересня 2014 року** № 2710/38-14 «Про визначення територіальної підсудності справ».

Вимоги до заяви про встановлення факту

У заяві повинно зазначитися:

- + який факт заявник просить встановити та з якою метою;
- + причини неможливості одержання або відновлення документів, що посвідчують цей факт;
- + докази, що підтверджують факт, та викладені у заяві обставини;
- + довідка про неможливість відновлення втрачених документів.

Судовий збір

За розгляд заяви про встановлення факту сплачується судовий збір **у сумі 0,2 розміру прожиткового мінімуму на одну працездатну особу** на відповідний рік (за винятком звільнення від сплати судового збору).

ВІДНОВЛЕННЯ СУДОВИХ ПРОВАДЖЕНЬ, ЯКІ ЗАЛИШИЛИСЯ НА ТИМЧАСОВО НЕПІДКОНТРОЛЬНИХ ТЕРИТОРІЯХ

I. Судові провадження у цивільних справах

Втрачене судове провадження у цивільній справі може бути відновлене за ініціативою суду або за заявою осіб, які брали участь у справі.

У заяві повинно бути зазначено:

- + про відновлення якого саме провадження просить заявник;
- + чи було у справі ухвалено рішення по суті справи або постановлена ухвала про закриття провадження;
- + якою саме особою з числа осіб, які брали участь у справі, був заявник;
- + хто конкретно і в ролі кого брав участь у справі;
- + місце проживання чи місцезнаходження цих осіб;
- + що відомо заявнику про обставини втрати провадження, про місцезнаходження копій документів провадження або відомостей щодо них;
- + поновлення яких саме документів заявник вважає необхідним;
- + з якою метою необхідне їх поновлення.

До заяви про відновлення втраченого провадження додаються документи або їх копії, навіть якщо вони не посвідчені в установленому порядку, що збереглися у заявника або у справі.

Відновити можна лише те провадження, яке закінчилося винесенням рішення. Якщо розгляд справи судом не закінчився внаслідок проведення антитерористичної операції, тимчасової окупації, то особа має звертатися до суду згідно з правилами, зазначеними вище, заново. У заяві обов'язково необхідно вказати, що слухання за аналогічною заявою вже було розпочате, але не завершилося.

II. Судові провадження у кримінальних справах

Втрачені матеріали кримінального провадження можуть бути відновлені за заявою учасника судового провадження. Близькі родичі обвинуваченого, який помер, мають право подати відповідну заяву, якщо це необхідно для його реабілітації.

У заяві повинно бути зазначено:

- + про відновлення яких саме матеріалів просить заявник;
- + чи був ухвалений вирок;

- + в якому процесуальному статусі перебував заявник;
- + хто конкретно і в ролі кого брав участь у судовому розгляді;
- + місце проживання чи місцезнаходження цих осіб;
- + що відомо заявнику про обставини втрати матеріалів кримінального провадження;
- + про місцезнаходження копій документів кримінального провадження або відомостей щодо них;
- + поновлення яких саме документів заявник вважає необхідним;
- + з якою метою необхідне їх поновлення.

До заяви про відновлення втрачених матеріалів кримінального провадження додаються документи або їх копії, навіть якщо вони не посвідчені в установленому порядку, що збереглися у заявника.

До якого суду звернутися?

Заява про відновлення судового провадження подається до суду, який ухвалив рішення по суті справи або постановив ухвалу про закриття провадження у справі, ухвалив вирок (у випадку неможливості звернення до відповідного суду див. визначення підсудності у справах про встановлення факту, що має юридичне значення).

Судовий збір

За подання до суду заяви про відновлення втраченого судового провадження судовий збір не справляється.

**З 5 СІЧНЯ 2017 РОКУ ВПО ТА ГРОМАДЯНИ УКРАЇНИ,
ЯКІ ЗВЕРНУЛИСЯ ІЗ ЗАЯВОЮ ПРО ВЗЯТТЯ ЇХ НА ОБЛІК ЯК ВПО,
МАЮТЬ ПРАВО НА БЕЗОПЛАТНУ ВТОРИННУ ПРАВОВУ ДОПОМОГУ.**

Підп. до друку 01.06.2017. Формат 60×90¹/₁₆. Папір. офс. Гарнітура "Myriad Pro". Друк. офс.
Ум. друк. арк. 1,25. Обл.-вид. арк. 1,3. Наклад 10 000 прим. Зам. 336.

ТОВ-Видавництво "ЛОГОС".

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 201 від 27.09.2000 р.
01030, Київ-30, вул. Богдана Хмельницького, 10, тел. 235-60-03

Інформацію про адресу найближчого місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги/бюро правової допомоги та його послуги можна отримати:

за єдиним номером контакт-центру системи безоплатної правової допомоги

[0 800 213 103

(дзвінки безкоштовні зі стаціонарних та мобільних телефонів, цілодобово)

або на сайті

www.legalaid.gov.ua

Координаційний
центр з надання
правової допомоги

МІНІСТЕРСТВО
ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

